



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Vniuersa Theologia Scholastica, Speculatiua, Practica

Ad methodum S. Thomæ, quatuor Tomis comprehensa

Tanner, Adam

Ingolstadii, 1626

IV. Qualenam fuerit, aut esse potuerit primum angelorum peccatum, tum ex parte obiecti, tum ratione subiecti.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72856](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72856)

relatos assert. 4. qui dixerunt, Luciferum siue supremum inter demones, fuisse ex ordine infimo; qui consequenter sentiunt, Angelos qui ceciderunt, fuisse solum ex eodem ordine infimo, vt notauit ibidem S. Thomas. Ratio assertionis secundum quandam conuenientiam est. Tum quia homines pro diuersitate meritorum & gratiarum in supplementum ruinæ Angelicæ, ad quemlibet ordinem Angelorum assumuntur. Tum quia hac ratione magis demonstratur & enitescit libertas liberi arbitrij, quæ secundum quemlibet gradum creaturæ in malum flecti potest. Idem docent nonnulli Patres apud Suarez hic libro 7. capite 17. numero 2. & fauct. Scriptura, dum Angelis malis tribuit nomen Cherub Ezechiel 28. & Ephes. 6. nomina Principum & Potestatum, quos simul Apostolus vocat mundi Rectores tenebrarum harum.

25 Addit tamen S. Thomas cit. resp. ad 3. In sacra Scriptura nomina quorundam ordinum, vt Seraphim & Thronorum, demonibus non attribuit; Quia hæc nomina, inquit, sumuntur ab ardore charitatis, & ab inhabitatione Dei, quæ non possunt esse cum peccato mortali. Attribuantur autem etiam nomina Cherubin, Potestatum, & Principatum; quia hæc nomina sumuntur à scientiâ, & potentia, quæ bonis malisque possunt esse communia. Ita Sanctus Thomas. In quem sensum etiam supra articulo septimo ad 1. rationem reddit, cur Ezechiel, 28. versu declino quarto. Tu Cherub exentus, & protegens, &c. ex probabili explicatione supremus malorum Angelorum fuerit vocatus Cherub, siue Cherubin, cum tamen esset ex supremo ordine Seraphim, nimirum quia lapsus Angelo non conueniebat nomen Seraphim & ardentis præ amore; sed solum Cherubin, quia selecti nomen habet.

DUBIUM IV.

Quale nam fuerit aut esse potuerit primum Angelorum peccatum, tum ex parte obiecti, tum ratione subiecti.

S. Thom. 2. p. q. 23. a. 2. & 3.

1 **Q**uestio est, quale fuerit peccatum Angelorum, tum quoad substantiam, & ex parte obiecti, tum quoad accidentia, & ex parte subiecti. Circa primum plura sunt controuersa. 1. An fuerit verum & formale peccatum superbiæ. 2. an absolute potuerit esse aliud peccatum, quam superbiæ. 3. quodnam fuerit obiectum eius superbiæ; an similitudo cum Deo, an beatitudo naturalis vel supernaturalis; an vnio hypostatica cum Verbo; vel aliqua alia excellentia. 4. An cum peccato superbiæ fuerint coniuncta alia peccata, & quæ nam. Circa secundum queritur, an peccatum illud fuerit ex aliqua incogitantia, an ex malitia commissum. Denique, dicendum est, an fuerit quoad hoc peccatum eadem ratio omnium Angelorum, etiam inferiorum. Quæ omnia sequentibus assertionibus breuiter explicamus.

2 **A**ssertio I. Primum peccatum Angelorum fuit proprium & speciale peccatum superbiæ. Ita cum S. Thoma hic q. 63. a. 2. & 3. & Magistro in 2. d. 6.

cap. 2. habet communis ac certa Theologorum sententia; quam speciatim tradunt Altifiodorensis lib. 2. sum. tract. 2. c. 2. Albertus 2. part. tract. 5. q. 27. memb. 2. Alensis 2. part. q. 98. memb. 2. qui tamen addit, radicem fuisse cupiditatem & auaritiam; sed non intelligit hoc nomine speciale aliquod peccatum, sed cupiditatem generaliter acceptam, pro inordinato amore, & inclusam in ipso peccato superbiæ, vt rectè exposuit Vasquez disp. 23. c. 3. Idem docent Bonauentura in 2. d. 6. a. 1. q. 1. Egidius quæst. 1. art. 3. Richardus art. 1. q. 1. & 2. Gabriel in 2. d. 6. q. 1. a. 1. Nec dissentiant alij, qui dicunt, peccasse, aut immoderato appetitu beatitudinis, aut inuidiâ hominum, vt inferius dicemus. Idem docent recentiores omnes, Caietanus, & Thomistæ cit. q. 63. a. 2. & 3. Gregorius de Valentia q. 14. punct. 3. Vasquez disp. 23. c. 3. Suarez hic lib. 7. c. 8. & 9. & Molina cit. a. 3. disp. vii. memb. 5. vbi addit, contrarium non esse verum in fide.

Solus inter Scholasticos Scotus in 2. d. 6. q. 2. negat, primum Angelorum fuisse proprium & speciale peccatum superbiæ, asserens, fuisse nimirum amorem amicitie erga seipsum; ex quo ortus fuerit etiam amor concupiscentie inordinatus, & quasi eiusdem luxurie spiritualis, in quo concupierit beatitudinem & delectationem spirituales; vltra modum debitum. Ita post Lychetum cit. art. 2. rectè Scotum intellexerunt Vasquez disp. 23. c. 3. cap. 1. & Suarez hic libro septimo capite nono, etiam Caietanus hic quæst. 63. art. 3. aliter Scoti sententiam referat. Cum eâ doctrinâ Scoti consentit Gabriel loco citato; nisi quod simul fateatur, illum ipsum amorem inordinatum erga se, fuisse speciale peccatum superbiæ; vt dictum.

3 **P**robatur assertio primò ex Scripturâ, quæ non obscure indicat, primum peccatum in hoc mundo commissum, fuisse superbiam. Tob. 4. versu 14. In superbia initium sumpsit omnis perditio. Eccli. 10. versu 15. Initium omnis peccati superbia. Quibus accedunt alia Scripturæ loca, quibus cum speciatim de peccato Angelorum sermo sit, significatur, primum ac principale illorum peccatum fuisse superbiam. Tob. 4. v. 25. Ipse est rex super omnes filios superbiæ. Isaia 14. versu duodecimo. Quomodo cecidisti de celo Lucifer, qui mane eriebaris? corruisti in terram, qui vulnerabas gentes? qui dicebas in corde tuo, In celum conscendam, super astra Dei exaltabo solium meum, sededo in monte testamenti, in lateribus Aquilonis. Ascendam super altitudinem nubium, similis ero Altissimo. Ezechiel 28. versu 2. Elevationem est cor tuum, & dixisti, Deus ego sum.

Et tametsi tria hæc posteriora loca, secundum immediatum literæ sensum, aliò referantur; videlicet primus ad Belmoth, siue Cete maris, seu balæanath, iuxta Pinedam; secundus ad Regem Babylonis; tertius ad Regem Tyri; negari tamen vix potest, etiam ad diabolum spectare, vt habet communis & recepta interpretatio Patrum ac Doctorum, apud Gregorium de Valentia quæstione decima quarta punct. 3. & Suarez loco citato. Id quod etiam de literalis sensu, eodemque primario accipiendum, vt sæpè aliàs in Psalmis & Prophetis accidit; quo modo etiam Augustinus l. 3. de doct. Christ. &

lib. 11. de Gen. ad lit. capite 24. & libro 11. de ciuit. cap. 15. dicit verba illa Isaia dicta esse de dæmone, in figura Regis Babylonis, quicquid Vasquez cit. disp. 232. cap. 2. non ita multum virium in his locis repositum existimet.

Huc spectat etiam illud Luc. 10. v. 18. *Videbam satanam sicut fulgur de caelo cadentem.* Cuius loci videtur probabilissima ea explicatio, voluisse Christum representato Luciferi superbientis casu, tacite eo loco notare & comprimere nonnullam discipulorum inane complacentiam, quod dæmonia sibi subijcerentur, vt cum multis SS. Patribus docet Suarez cit. cap. 8. à num. 12. etsi cum Theophylacto refragetur Toletus in eundem locum.

Deniq; eodem modo illud 1. Tim. 3. v. 6. *Ne in superbiam elatus in iudicium* (hoc est, parem sententiam & damnationem) incidat diaboli, interpretantur Patres, speciatim Theodoretus & Theophylactus ibidem, Chryostomus homil. 10. & Hieronymus epist. 83. ad Oceanum, vbi ait, *iudicium & ruina diaboli, nulli dubium, quin arrogans sit. Incidunt in eam, qui in puncto horæ, nondum discipuli iam Magistri sunt.*

Secundò probatur assertio ex communi sensu & doctrina SS. Patrum, apud citatos. Ambrosius lib. 4. epist. 33. vel 48. *sine in lapsu diaboli, inquit, siue in prauaricatione hominis initium peccati superbia est.*

Chryostomus homilia decima quinta in Ioann. *Quid hac amena sceleris? quid superbia masus? non esset è caelo eiectus; nec in diabolum versus cecidisset Angelus, nisi hoc se scelere inquinasset. Hoc malorum omnium ei causa fuit.*

Augustinus lib. 14. de ciuit. cap. 11. *Superbus Angelus, ac per hoc inuidus, per eandem superbiam à Deo ad se fuit conuersus, & quodam tyrannico fastu gaudere subditis, quam esse subditus elegit. Similia habet lib. 12. c. 1. 6. & lib. 14. cap. 13. & lib. 22. cap. 1.*

Fulgentius libro primò ad Monim. capite septimo, *si initium peccati requiritur, nihil aliud nisi superbia inuenitur. Dicit enim scriptura, Initium omnis peccati superbia: quæ tunc initium sumpsit, cum Angelus aduersum Deum elatus est.*

Prosper l. 1. de vit. contemp. c. 3. causam damnationis Luciferi assignat, *quia contra Creatorem suum typho superbia lethalis hostiliter se extrulit.*

Leo I. serm. 4. de collect. de diabolo loquens, *Inuentor ille, inquit, auctorque peccati, primum superbus, vt caderet, deinde inuidus, &c.*

Bernardus serm. 17. in Cant. *Lucifer, qui manè oriebatur, prae propere eleuabatur, &c.*

Tertiò probatur ratio. I. Quia in natura tam excellenti, & adhuc incorrupta, nihil erat æque procliuè, ac per immoderatum amorem & appetitum boni proprii, propriæque excellentiæ (in quo consistit peccatum superbiæ) peccare. Quod ex Sancto Thoma citat. quæstione 63. art. 1. & 2. ita declaratur. Primo enim nullum peccatum carnale, committere per seipsum potuit Angelus; nec vlla erat ratio cur approbatione eiusmodi peccati primum peccare vellet. Deinde valde difficile erat, vt circa obiectum per se malum, v. g. odij erga Deum, nullo alio prauo affectu præuio, peccaret: præsertim quando odium peruersum supponit amorem peruersum. Denique ex obiectis spiritualibus, boni speciem habentibus, nullum erat, quod magis tam ex-

cellentem naturam afficere posset, quam propria excellentia, quod est obiectum superbiæ.

II. Quia ille ipse inordinatus amor amicitiae erga seipsum, quem in Angelo Scotus assignauit, respectu boni sibi desiderati, fuit etiam amor concupiscentiæ; & quia hoc amore bonum, quod sibi primò desiderauit ac voluit Angelus, erat excellentia quædam, non conueniens ipsi secundum rectam rationem, vt ex Scriptura & Patribus colligitur; idcirco is ipse amor sui inordinatus in Angelo, erat verum ac formale peccatum superbiæ; quod iuxta S. Thomam in 2. 2. q. 162. Bonauenturam in 2. dist. 5. art. 1. quæst. 1. in illo appetitu excellentiæ propria consistit.

III. Si Angelus solù peccasset per inordinatū amorem & complacentiam seu delectationem de proprio bono naturali, aut supernaturali, peccatū illud non fuisset tā magnum, quā in Scriptura & à Patribus describitur. Sicut peccatū (quo exemplo vitur Scotus) quò inordinate delectatur quis in speculatione conclusionis geometricæ, esto ad spirituale quādam luxuriam reducat, vt vult Scotus, non est tamen per se grāde aliquod, sed vix veniale peccatum.

IV. Denique quodcumque peccatum speciale, Scotus luxuriæ spiritualis nomine intellexerit, & abusus est vocē; nec effugere potest, quin in eius peccati declaratione, ad veram & specialem superbiæ rationem delabatur, vt pluribus cū Caietano q. 63. art. 2. & 3. Vasquez disp. 232. cap. 3. & Suarez cit. cap. 9. Addi potest etiam alia ratio assertionis ex S. Thoma sumpta, ab impossibilitate alterius peccati, quā superbiæ; sed de qua mox disceptabitur.

Nec obstat, quod nonnulli Patres significant, primum peccatum Angelorum fuisse inuidiæ erga hominem; seu ob conditionem naturalem, seu quod eiusdem beatitudinis consortes esset futurus, seu quod Verbum diuinum humanam naturam esset assumpturum, vt videre est apud Irenæum libro 4. cont. hæc, cap. 78. Tertullianum lib. de patient. capite 5. Cyprianum opusc. de zelo & liuore, Basilium in Conc. de inuid. Nyssenum in orat. catech. cap. 6. & Bernardum serm. 17. in Cantica. Respondetur enim cum Augustino libro 11. de Genes. ad lit. c. 14. Peccatum hoc inuidiæ, non contrā. Quò fit, vt peccatum inuidiæ alio sensu primum dici non possit, nisi quia prius duratione aliud non fuit, licet formale peccatum superbiæ ordine natura antecesserit. Porro hac inuidiæ, inquit Augustinus, sequitur superbiā; non enim causa superbiendi est inuidia, sed causa inuidendi est superbia. Cum igitur superbia sit amor excellentiæ propria, inuidia vero sit odium felicitatis alienæ, quid inuidens nascatur, satis in promptu est. Amando enim quisq; excellentiam suam, vel paribus inuidet, quod ei coæquantur; vel inferioribus, ne sibi coæquantur, vel superioribus, quod eis non coæquantur. Superbiendo igitur inuidus, non inuidendo quisq; superbus est.

Assertio II. Possunt quidem in Angelis esse omnia peccata secundum reatum culpæ & peccatæ, adeoque secundum consensum, & complacentiam voluntatis; non tamen proprie & formaliter, & secundum propriū actum, quo peccatum ipsum perficitur: etsi possint etiā hoc modo in eis esse quædam alia præter superbiā, & inuidiā. Prima & secunda

pars est communis Doctorum cum S. Thoma hic cit. q. 63. a. 2. quem sequuntur Caietanus, & omnes Thomista, uti & Molina ac Vasquez ibidem, item Gregorius de Valentia q. 14. pu. 2. Suarez hic l. 7. c. 9. n. 3. nec dissentiant alij Scholastici.

Ratio est manifesta. Quia demones & cõsentire possunt in omnia peccata hominum, eademq; re ipsa procurare: quo ipso iam fiunt participes eorundem peccatorum secundum reatum tam poenę, quã culpę. Nec tamen possunt ipsi per se proprios actus peccatorum carnalium verè exercere & perficere, vt gula, luxuria, &c. imò nec possunt habere inclinationem naturalem ad ista; quia sunt substantiæ incorporeæ, quæ per se non delectantur aut afficiuntur obiectis corporeis, nec eiusmodi corporeos actus exercent, vt suo loco q. preced. dub. 5. dictum. Eodemq; sensu Augustinus lib. 14. de ciuit. cap. 3. dixit, *diabolum non esse fornicatorem, aut ebriosum, neq; aliquid huiusmodi: esse tamen superbum & inuidum.* Et hoc est quod S. Thomas cit. a. 2. dixit, omnia peccata posse esse in diabolo, secundum reatum, non secundum affectum.

Tertia pars assertionis ita declaratur. Quamuis enim S. Thomas quidem cit. art. 2. ad 2. dicitur pronuntiet, *solam superbiam & inuidiam esse pure spiritualia peccata, quæ de minimis competere possunt;* sicut & art. 1. asseruerat, primum peccatum Angelorum non potuisse esse circa obiectum per se malum; contrarium tamen docet Molina cit. a. 2. & Vasquez eodem art. 2. multis ostendit difficultatē eius doctrinæ; imò etiam Caietanus eodem art. 2. doctrinam S. Thomæ, etsi forte parum accommodatē ad eius verba & mentem, restringit ad primū peccatum Angelorum. Sed & Suarez l. 7. c. 15. affirmat, Angelum etiam alijs modis peccate posse.

Ratio est. Quia præterquam quod Angelus peccat etiã vero & formali odio erga Deū, (quod Molina etiam putat absolute potuisse esse primum peccatum Angeli,) cur Angelus non possit aut potuerit etiam primo peccare formali peccato inobedienciæ; cur non possit committere peccatum formale idololatriæ erga alium Angelum, venerando illum vt Deum? Cur non peccatum curiositatis? cur non blasphemix erga Deum, aut contumeliæ erga alios Angelos?

Omitto peccata omissionis; itē peccatū hæresis & infidelitatis, vt & iniustitiæ circa res temporales hominū, quã tamen vrget etiã Vasquez. Quia enim habuit euidentiã in reuelare circa veritates credendas, vt superius dictū, verius est, nō potuisse committere verū ac positiuum peccatum hæresis seu infidelitatis per dissensum aut dubitationem, circa rem fidei sufficienter ipsi propositã, vt videre est apud Suarez l. 7. c. 15. Res vero externas hominis etis lædere prauo & iniquo affectu possit, quã tamen nihil horum facere potest, nisi Deo permitte, existimari fortè potest, eo ipso lesionem hanc in ipso opere externo non esse reipsã contra Iustitiã. Similis est ratio proprij peccati Iræ, prout mansuetudini opponitur: quo sensu hoc peccatū in Angelis propriè esse rectè negat S. Thomas cit. a. 2. ad 2. esto possit in eo esse prout est inordinata vindictæ cupiditas: qua ratione ad Iniustitiã pertinet, vt pluribus Suarez cit. cap. 15.

Nec obstat ratio S. Thomæ, quæ videtur esse talis.

In Angelis non potest esse peccatū, nisi spirituale, siue circa obiecta spiritualia: affectus autem erga obiecta spiritualia peccatum esse non potest, nisi talis sit affectus, vt superioris regulæ contempta, vel neglecta, in ea obiecta feratur: atqui contemnere vel negligere regulam Superioris, est peccatum superbiæ; Ergo in Angelis solum potest esse peccatum superbiæ, & quod inde nascitur inuidie. Ex dictis enim vtraque propositio minor facile negari potest. Neque enim aut odium Dei malum est, quia superioris regula negligitur; aut omnis neglectus vel contemptus regulæ superioris est superbia, cum possit esse inobediencia, &c.

Quod si ex eodem S. Thoma a. 1. in corp. & ad 4. rationem ad primum peccatum Angeli accommodaueris hoc modo: Angelus circa obiectum per se malum eligendum primo peccare non potuit; cum id non possit fieri absque aliqua ignorantia vel errore; sed circa bonum tantum, idque spirituale, per immoderatum eius appetitum; quod ad superbiam pertinet. Ergo, &c. rursum nec maior propositio cum sua ratione firma subsistit, vt eam etiã negat Molina loc. cit. & quod ad rationē attinet, fufè Suarez l. 7. c. 4. 5. 6. & de minore manet eadem difficultas, quam antea notauimus. Quare si de physica & absoluta impotentia sermo sit, verius videtur oppositum eius, quod ratio illa concludit. Sed qualenam in specie fuerit peccatum illud superbiæ Angelorum, explicandum sequitur.

Assertio III. Peccatum illud superbiæ angelorum fuit quidem in hoc situm, quod angeli ex cõtemplatione suæ perfectionis elati, & immoderato quodam sui suæque perfectionis etiam naturalis amore capti, inordinate concupierint aliquam cū Deo similitudinem: at vero quam de cætero fuerit specialis ratio primæ illius superbiæ Luciferi, & angelorum ei adherentium, certo constare non potest: credibile tamen est, eam non fuisse vnã & simplicem; sed minimum duplicem, tum in amore seu appetitu inordinato beatitudinis seu naturalis, seu supernaturalis; tum in superba affectatione vnionis hypostaticæ cum Deo positam.

Probatur & declaratur assertio. Prima enim pars est communis omnium Doctorum, quos citabimus, eum S. Thoma hic q. 63. art. 3. & cū Magistro in 2. dist. 6. & sumitur apertè ex citatis scripturæ locis Isai. 14. *similis ero altissimo.* & Ezechiel. 28. *Dixisti: DEVS ego sum.* Idem docent SS. Patres frequenter, speciatim Ambrosius loco cit. & in illud Psalmi 118. *Increpasti superbos;* Gregorius Nazianzenus orat. 27. & carm. 6. Chrysostomus tom. 1. homil. 3. de verbis Isaia, Gregorius lib. 34. Moral. cap. 17. vel 14. Ildorus lib. 1. de summo bono cap. 12. Damascenus lib. 2. de fide, cap. 4. & Beda tom. 8. lib. qq. quæst. 9. Ratio est. Quia supremus angelus, cum sit proximus post Deum, vix potuit aliter inordinato appetitu excellentiæ efferri, quam inordinate affectando aliquam cum Deo similitudinem: cuius peccatum, cæteri angeli seruata proportione imitati sunt. Quare etiam S. Thomas loco citato dicit, *absq; omni dubio peccasse angelum, appetendo esse, vt Deus.*

Secundam partem rectè tradit Vasquez d. 235.

cap. 1. & 3. & Suarez hic lib. 7. cap. 13. numero 13. Et facile probatur. Quia nec ex scriptura, nec ex Ecclesiæ definitione, nec ex Patribus, vel Doctoribus alijs, seu traditione, firmum aliquid & constans habetur: & si rationem spectemus, peccatum illud mille modis variare potuit. Quod magis patebit, si breuiter Doctorum hac de re sententias retulerimus & expenderimus.

14 Prima igitur sententia est, Angelum peccasse appetitu superbo (simplicis complacentiæ) æqualitatis cum Deo, etiam secundum naturam & essentiam. Ita docet Maior in 2. dist. 6. q. 1. & fauet huic sententiæ non parum Nazianzenus superius relatus. Sed hæc sententia communiter ac merito à cæteris Scholasticis refellitur; quorū complures putant, fuisse impossibile, vt ita Angelus peccaret. Ita S. Thomas, Caietanus, & recentiores Thomistæ hic cit. q. 63. a. 3. & idem S. Doctor q. 16. de malo a. 3. Alensis 2. part. q. 98. mem. 3. Guilielmus Parisiensis 1. part. 2. partis de vniuerso cap. 109. Albertus in 2. d. 5. a. 3. Bonauentura a. 1. q. 2. Ægidius q. 1. a. 2. Heruæus q. 1. a. 3. Durandus q. 1. Marsilius in 2. q. 5. a. 2. Capreolus in 2. d. 4. q. 1. a. 1. & 3. Ferrariensis 3. cont. gent. c. 109. & significat Gregorius de Valentia q. 14. pun. 3. Alij vero etsi concedant, hoc absolute fuisse possibile, negant tamē ita reipsa peccasse Angelum. Ita Scotus in 2. d. 6. quæst. 1. Gabriel q. 1. art. 3. dub. 2. Bassolis quæst. 1. a. 1. Lychetus q. 1. alijsque Scotista, quos sequuntur Vasquez disp. 234. cap. 2. & Suarez lib. 7. cap. 12. num. 14.

Quare Gregorius de Valentia loco cit. hoc inter reliqua certa, commemorat, Angelos hoc modo non peccasse; at Vasquez loc. cit. c. 3. id certū esse negat. Mihi quidem ob autoritatem Doctorum oppositum sententiæ, hæc sententia videtur parum habere probabilitatis. Accedit, quod etsi absolute impossibile non videatur, affectu simplici hoc modo peccare Angelum, certe tamen moraliter impossibile fuit, vt primum ita peccaret. Angelus: siquidem affectus ille simplex per se, aut nullum, aut non ita grande peccatum superbiæ esse poterat, nisi ex priori aliquo velut insatiabili appetitu excellentiæ prodiret, vt pluribus persequitur Suarez loco citat. nec credibile est, tam amentem primo statim fuisse perfectissimam mentem. Atque eodem sensu explicari possunt alijs Doctores, dum negant, hoc fuisse possibile; etsi nonnulli, & in ijs Sanctus Thomas loc. citat. de efficaci & absoluto appetitu eius æqualitatis loqui videantur, quem palam est in Angelum cadere non potuisse.

15 Secunda sententia est, Angelum supremum peccasse per superbiam, appetendo vniōnem hypostaticam cum Verbo; ac simul auersando Christum hominem; submissionemque ac reuerentiā ei debitam recusando. Ita docent Viguerius Inst. Theol. cap. 3. §. 2. ver. 15. Iacobus de Valentia in Psalm. 83. Catharinus opuse. propr. & Genes. 3. in princip. Naclantus ad Ephes. 3. Afcanius Martinengus in Genes. Ruardus artic. 8. Suarez hic lib. 7. cap. 13. num. 12. & in 3. part. tom. 1. disp. 42. sect. 1. eamque satis probabilem cenfet Molina q. 63. a. 3. disp. vn. memb. 5. & fauet Alensis

3. part. quæst. 2. memb. 13. Dionysius Carthusianus in 2. dist. 5. quæst. 1. Parisiensis lib. 2. de vniuerso parte 1. partis 2. cap. 106. & ante omnes Bernardus serm. 1. Aduentus, & serm. 2. in octaua Paschæ; & serm. 17. in Cantica; qui fere ab omnibus ita in hanc sententiam citatur; etsi nihil his locis diserte, hac de re tradat. Apertius meo iudicio tradit illam Bernardus epist. 42. ad Henricum Senonensem Archiepiscopum, circa medium, vbi ita Christum loquentem facit: *Inuiderunt mihi altitudinem, quam habeo apud Patrem; angelus est femina: ille potentia; illa scientia. Vos autem emulamini: charissimata meliora, discentes à me, quia mitior sum, & humilia corde.*

16 Hanc vero sententiā refellunt & reijciunt Gregorius de Valentia cit. q. 14. pun. 3. & Vasquez disp. 233. cap. 2. non quod absolute sentiant esse impossibile, ita peccatum fuisse à Lucifero, quod quidam recentiores dixerunt; sed tum quod hæc sententia nullo fundamento nitatur; tum quod ex ea consequens sit, Christum fuisse prædestinatum ante præuisum Angelorum peccatum, cuius ipsi contrarium tuerentur.

17 Mihi vero ob contrarium fundamentū non parum probabilis videtur hæc sententia. Nam suppono, Incarnationem Verbi fuisse Angelis reuelatam in via, vt dictum dub. 1. itemque Christum fuisse prædestinatum ante præuisum peccati, vt docui disput. 3. dub. 7. & 8. Quo posito, superbiæ naturæ Angeli nihil fere procliuus erat, quam ob amorem excellentiæ propriæ, vniōnem hanc siue affectare contra decretum Dei; siue odisse in homine Christo; sicque adeo & Christo debitum honorem reculare, eumque despiciere; & homini ob eam dignitatem inuidere. Præterquam quod ad hanc sententiā optime explicari possunt loca scripturæ, & ferè etiam SS. Patrum, dum docent, Luciferum affectasse esse Deum, vt superius retulimus, & fufius persequitur Suarez hic loco citato. Idem à posteriori confirmari potest, ex summo odio, quo diabolus etiamnum Christum hominem persequitur.

18 Tertia sententia, eademque admodum communis, est Scholasticorum, qui docent, Angelos peccasse immoderato appetitu suæ beatitudinis; seu naturalis, vt magis inclinant S. Thomas q. 63. art. 3. & 3. cont. gent. cap. 109. Caietanus, Thomistæ, & Ferrariensis ibidem suis locis, Richardus in 2. d. 5. art. 1. q. 1. & 2. Ægidius q. 1. a. 2. Capreolus in 2. dist. 4. q. 1. a. 3. Marsilius q. 2. a. 2. & q. 5. a. 1. Heruæus in 2. dist. 5. q. 1. a. 3. Bassolis q. 1. art. 2. seu supernaturalis, vt communiter sentiunt alijs, speciatim Albertus in 2. d. 5. Durandus q. 1. num. 14. Argentina dist. 6. quæst. 1. a. 1. & 4. item Alensis 2. part. q. 98. memb. 3. Altisiodorensis lib. 2. sum. tract. 2. cap. 2. Maior dist. 6. quæst. 2. Scotus dist. 5. q. 2. & sub disiunctione, ex citatis antea S. Thomas, Heruæus, Ægidius, Richardus, Bassolis, & Thomistæ.

19 Sed qui tamen authores non eodem modo hæc sententiā explicant. Quidam enim, vt Altisiodorensis, Heruæus, Durandus, Argentina, Marsilius, Maior, Ferrariensis, & Caietanus, docent, eo solū peccasse Angelum per appetitum supernaturalis beati-

beatitudinis, quod non simul consideraret, auxilio & gratia Dei eam consequendam esse; ad quem modum etiam appetitum immoderatum beatitudinis naturalis Caieran⁹ & Thomista aliqui recētioresexplicant, quasi ideo solum immoderatus fuerit, quod interim negatiue se haberet Angelus ad beatitudinem supernaturalem.

20 Sed hic modus explicandi hanc sententiam merito refellitur à Molina cit. a. 3. disp. 1. mem. 5. Gregorio de Valentia q. 14. pun. 3. Vasquezio disp. 235. capit. 2. & Suario hic. 7. capit. 10. & 11. Quia vix, ac ne vix quidem explicari & defendi hoc modo potest, Angelum aut per superbiam primum peccasse, aut tam grauius peccasse, quam omnes merito censent; praesertim quia peccatum illud hoc modo explicatum formaliter solum est omissionis, non commissionis.

21 Scotus verò loco cit. eam immoderationem ac intemperantiam positam fuisse existimat in eo, quod vel intensius suam beatitudinem amaret; vel quod eam citius consequi voluerit, quam Deus decreuerat. Sed vtrumque facile refellitur. Quia posterius frustra, & sine fundamento excogitatum est; intentio actus vero per se vti praecpta non est, ita nec culpabilis est, vt suo loco de charitate docetur. Praeterquam quod hac ratione non defenditur, primum Angeli peccatum fuisse superbiae.

22 Communior igitur & verior modus explicandi hanc sententiam, est, quod Angelus vltimum beatitudinis finem voluerit proprijs viribus adipisci; siue quia ne à diuina gratia pendere hac in re cogereetur, ipsam beatitudinem naturalem, quam alioqui proprijs viribus consequi poterat, sibi pro fine absolute vltimo constituit, contemnendo quasi aliam beatitudinem superiorem, Dei gratia consequendam; siue quia ipsam etiam beatitudinem supernaturalem proprijs viribus consequendam affectauit, non quidem per errorem intellectus, vt putauit Egidius loc. cit. neque adeo voluntate absoluta & efficaci; sed affectu simplicis coplacētie, prauiā ex parte intellectus aut solae simplici apprehēsiōe, qua id velut bonū apprehēderet, aut certe nullo alio iudicio prauiō, nisi quo iudicaret, id bonum sibi delectabile esse.

23 Atque haec est aperte sententia S. Thomae cit. q. 63. a. 3. vbi ait *In hoc appetijt indebite esse similis Deo, quia appetijt vt finem vltimum beatitudinis id, ad quod virtute sua natura poterat peruenire; auertens suum appetitum à beatitudine supernaturali, qua est gratia Dei. Vt si appetijt vt vltimum finem illam Dei similitudinem, qua datur ex gratia, voluit hoc habere per virtutem suam naturam, nō ex diuino auxilio, secundū Dei dispositionē. Et hoc consonat dictis Anselmi (lib. de casu diab. c. 4.) qui dicit, quod appetijt illud, ad quod peruenisset, si stetit. Et haec duo quodammodo in idem redeunt; quia secundum vtrumque appetijt finalem beatitudinem per suam virtutem habere, quod est propriū Dei. Quibus verbis postremis indicat S. Thomas, haec duo facile simul potuisse esse coniuncta, vt primario quidē ac principaliter Angelus vcllet suis viribus supremā consequi beatitudinē, affectando hoc modo etiā simplici affectu ipsam visionem Dei; sed cum simul videret, hoc esse impossibile, despiciendo illam,*

in seipso suaque beatitudine naturali voluerit, conquiscescere.

Quam sententiam hoc etiam fere modo explicant & defendunt, praeter Egidium loc. cit. Albertus, Alensis, Bonauentura, Bassolis, & Egidius locis citatis, quos sequitur Vasquez loc. cit. Et quamuis eam impugnent & reiiciant Gregorius de Valentia cit. q. 14. p. 3. Molina cit. q. 63. a. 3. disp. vn. m. 5. assert. 5. Suarez cit. l. 7. c. 10. & 11. est tamen valde probabilis; mihi que praeter omnibus maxime probatur. Tum, quia communior est grauiorum Theologorum; quam etiam complures Patres satis aperte tradunt, speciatim Augustinus lib. 4. Genes ad lit. cap. 24. & 32. & lib. 11. cap. 13. & 23. & lib. 12. c. 1. & l. 14. c. 13. & l. 22 de ciuit. c. 1. vbi ait: *Deus cum praeseruet, Angelos quosdam per elationem, qua ipsi sibi ad beatam vitam sufficere vellent, tanti boni desertores futuros, non eis ademit hanc potestatem.* Similia habet Ambrosius epist. 84 & Gregorius l. 34. Moral. c. 7. vel 14. *Relucto*, inquit, *cui debuit inhaerere principio, suum sibi appetijt quodammodo esse principium, relicto eo, quod vere illi sufficere poterat, se sibi sufficere posse iudicauit.* Tum quia negari non potest, & maximam hanc esse superbiam, nolle in suprema beatitudine consequenda à diuina gratia pendere, eique se submittere; & possibile fuisse, vt Angelus hunc superbiae affectum conciperet.

24 Quarta sententia est, Angelum ideo peccasse per superbiam, & affectionē similitudinis diuinæ, quod aut indebite praesesse alijs, aut non debite, subesse voluerit. Quae sententia rursum varijs modis explicatur. 1. quod voluerit esse exemptus ab omni actuali & positivo Dei imperio; quod post Guilielmum Parisiensem l. de vniuerso parte seu lib. 2. part. 1. cap. 109. & 110. sequitur Valentia loc. cit. & significant etiam nonnulli ex Patribus, vt dicitur. 2. quod Angelus noluerit se submittere Christo & verbo incarnato, nec homines sibi pares in gratia & gloria ferre, de qua te dictum supra in relatione secunda sententiae. 3. quod voluerit omni reliqua creaturae suapte autoritate & prohibitu praesesse. Quod docet Molina loc. cit. post Bonauenturam in 2. dist. 5. art. 1. q. 2. Nec dissentiunt alij quidam, vt dicemus. 4. quod affectauerit officium Saluatoris seu Redemptoris, siue per vnionem hypostaticam, siue in persona propria, vt etiam docet S. Thomas q. 16. de malo art. 3. ad 4. 5. quod affectauerit diuinos honores, quibus coleretur vt Deus, quod etiā nunc vel maxime consequi studet. De qua re fit haec

25 Assertio IV. Potuit quidem Angelus his alijsque similibus modis superbe efferri, adeoque peccare per superbiam; nec incredibile est eum vno aliquo, pluribusue eiusmodi modis reipsa peccasse; sed non ita tamen, vt hoc peccatum esset primarium, sed secundarium, & ex alio consequens. Ita aperte etiā docet S. Thomas cit. q. 63. a. 3. vbi post relata superius verba subiungit: *Quia vero quod est per se, est principium & causa eius, quod est per aliud, ex hoc etiam consecutum est quod appetijt aliquem principatum super alia habere; in quo etiam peruenit se voluit Deo assimilari.* Quasi dicat, principale intentum Angeli fuisse, in seipso absolute modo explicato excellere; hinc vero etiā consequens fuisse vt alijs etiā

dominari peruerſe cuperet. Eodem modo loquitur Alenſis 2. part. q. 98. mem. 3.

Et conſentiunt Bonauentura in 2. diſt. 5. art. 1. q. 2. Lyranus in illud Iſai. 14. *In celum conſendam*, Burgenſis & Replicator ibidem poſt Baſilium orat. 17. de humilit. Auguſtinum lib. 14. de ciuit. cap. 11. Gregorium lib. 34. Moral. cap. 17. vel 14. & Bernardum ſerm. 17. & 69. Nec diſſentit Suarez cap. 14. & Vaſquez diſp. 235. cap. 6. qui cum Burgenſi addit potuiſſe etiam peccare, nolendo ſimplici affectu (vt circa primam ſententiam diximus) ſubefſe Deo, ſiue ab eo dependere etiam ſecundum naturam; etſi hoc abſolute videatur negare S. Thomas cit. a. 3.

Ratio aſſertionis, ſuppoſita rei poſſibilitate, quæ nõ indiget probatione, ſumitur ex S. Thoma: quia prius ratione eſt, habere abſolutam in ſe excellentiam, quàm reſatiuam, & per comparationẽ ad alios. Prior etiam eſt aſſertio, quàm negatio, adeoque actus probationis, quàm fuge; prius ergo Angelus poſitiuè affectauit excellentiam indebitam, quam fugerit oppoſitam ſubiectiõnẽ; prius etiam in ſeipſo voluit excellere; quam alijs præcellere & præeſſe; adeoque poſterius hoc peccatũ velut ſecundarium ex priori natum eſt.

Et confirmatur aſſertio; quia cum SS. Patres, etũ diuerſi, tum etiam ijdem, iſdem vel diuerſis locis, vt ex dictis colligi poteſt, diuerſis modis peccatum illud ſuperbiæ Angeli explicent, merito ad eos cõciliandos, plures eiufmodi modi ſuperbiæ admittuntur &c. His conſentit etiã Suarez cit. l. 7. c. 14. & 15. à nu. 6. vbi docet, plures rationes & quaſi ſpecies ſuperbiæ in peccato Luciferi fuiſſe vt arrogantiam, ambitionem, vanã gloriam &c. & addit num. 17. *non tamen ideo multiplicata fuiſſe peccata in Angelo, ſed vnã ſuperbiam varijs nominibus ſecundum diuerſam habitudinem & circumſtantias explicari; de quo hic non diſputo.*

26 Aſſertio V. Angelus in via conſtitutus, comiſiſit quidem plura alia peccata, præter ſuperbiam, vt Inuidiã erga homines; & forte etiam odij, ac contumeliã, iniqui appetitus vindicandi, erga Deum, Chriſtum, & homines: ſed hæc peccata nata ſunt ex peccato ſuperbiæ. Ita S. Thomas cit. q. 63. a. 2. corp. & ad 3. Et de inuidiã eſt certa & communis Doctõrum ac Patrum ſententia, de qua iam ſuperius diximus, qua ratione ex ſuperbia ſoleat nãci. De alijs peccatis reſatis pbabiliter docet Suarez lib. 7. c. 15. à n. 18. & ferè Vaſquez q. 63. a. 2. ex SS. Patribus; nec aduerſantur Scholaſtici. Ratio eſt. Quia proprium eſt ſuperbiæ, odiſſe & viciſci velle eos, qui cõcupitã excellentiã obſtare, cuiuſq; eminentiam diminuere videntur.

27 Aſſertio VI. Peccatum Angeli fuit in ſuo genere grauiffimum, adeoque nec ex fragilitate, nec ex ignorantia priuationis, aut præuã diſpoſitionis, ſed ex certa ſcientia profectum; non tamen ſine aliqua inconfideratione eorum, quæ conſiderari debent, quæq; eum à peccando auertere poterãt, comiſſum. Ita expreſſe docet S. Thomas cit. q. 63. a. 1. ad 4. & prior aſſertionis pars eſt extra controuerſiam: poſtrema eſt communis Thomiſtarum, ac recentiorum ibidem, quam tueretur etiam Suarez lib. 7. c. 7. etſi quoad vltimam partem contra-

rium doceant Scotus in 2. d. 6. q. 1. Gregorius de Valentia q. 14. pun. 2. & 3. Palacius in 2. diſt. 5. diſp. 2. rati, Angelos abſque omni incoſtantia & actuali inconfideratione peccaſſe.

Ratio totius aſſertionis quoad ſingulas partes eſt. 1. Quia peccatũ ſuperbiæ Angeli, tum ex obiecto fuit grauiffimum; tum ex parte ſubiecti cum deliberatione ſufficientiſſima coniunctũ, vt mox dicetur. 2. In Angelis nulla eſt paſſio, nullus appetitus ſenſitiuus rationi repugnans, ex cuius inclinatione nãcitur fragilitas peccandi. 3. In Angelis perfectã erat ſcientia naturalis, & ſupernaturalis rerum omniũ, quæ ad recte viuendũ requiruntur; adeoq; & libertas ſeu facultas pleniffima deliberãdi de agendis; vt patet tum ex dictis ſupra quaſt. 3. de ſcientia Angeli; tum ex ipſa eius conuerſione ad Deum, in primo inſtanti habita.

4. Non tamen actu cogitauit omnia quæ illum à peccando poterant auocare. Tum quia iuxta Ariſtotelem 3. Ethic. 1. *omnis peccans eſt ignorans*, de quo alibi. Tũ quia moraliter impoſſibile fere, aut ſane valde difficile eſt, omnia quæ ad eam rem faciunt cogitantem peccare, vt experientia conſtat. Tum quia plurima erant, quorum cogitatione à peccãdo auerti potuit Angelus, quæ omnia ſimul cogitare non facile erat Angelo, præfertim voluntaria mentis applicatione, ſuã excellentiã, eorumq; quæ eo ſpectabant cogitationi & amoris (ex ſenõndum malo) affixo. Ea vero quæ in contrarium obijciuntur, facile ſoluuntur à Suarez ibidem.

Aſſertio VII. Ea quæ de peccato primi Angeli hæctenus dicta ſunt, ſeruata proportione, etiam de peccatis aliorũ Angelorum, intelligenda ſunt. Ita habet cõmunis Doctõrũ ſententiã; quia S. Thomas cit. q. 63. a. 2. & 3. de Angelis indefinite loquitur; vt fere etiam alij, ipſi quæ Patres citati.

Probatur & declaratur aſſertio. Primo enim omnes Angelos etiam inferiores peccaſſe primum per ſuperbiam, omnes æquẽ fatentur, ſpeciatim, Alenſis, Bonauentura, Richardus, Gabriel, Maior locis citatis, quicquid Lactantius lib. 2. Inſtit. cap. 14. errore lapſus dixerit, inferiores Angelos ad cuſtodiam hominũ deputatos, à Lucifero ad concupiſcentiam feminarum & carnalia peccata fuiſſe inductos, & hoc fuiſſe illorum peccatum. Quæ ſententia ſimul etiam falſo ſupponit, Angelos eſſe corporeos, quod ſuo loco reſutatum eſt. Et ratio ſumitur tum ex dictis aſſert. 1. tum quia ceteri Angeli exemplo ſupremi Angeli inducti peccarũt; exemplum autem ſolet vel maximẽ ad peccatum ſimile inducere.

Secundo quoad imoderatum appetitum & cõplacentiã propriæ beatitudinis, ſimilis fuit ratio omnium, iſq; modus peccandi æquẽ in omnibus locũ habere potuit, vt S. Thomas, & alij citati pro tertia ſententia docent, quicquid hæc etiã in parte reſuõctetur Suarez l. 7. c. 18. à n. 4.

Tertio quoad ambitionẽ vnionis hypſtatica, nõ eſt credibile quidẽ ſingulos appetiſſe, vt eſſiceret in ſua vniõ ſcuiuſq; natura indiuidua; hæc enim ratione aduerſus Luciferũ, & inter ſe ipſi contrarij fuiſſent, neq; ſuaſione ſupremi Angeli huc ducebantur; ſed ſolũ vt fieret in natura ſui generis, nempe Angelica, non humana; & forte etiam

determi-

determinatē, vt fieret iⁿ Suprema natura eiusdem generis, nempe Luciferi.

30 Quarto quoad alios modos superbia, credibile est, singulos appetiisse, Deo vti Regula seu imperanti non subesse, sed potius alijs inferioribus pro ratione & conditione sui gradus suo arbitratu præesse, saltem sub Lucifero. Quod autem Gabriel & Maior locis citatis, peccatum Angelorum in eo solum constituunt, quod concupierint Angelo supremo hanc excellentiam, vt ei, non Deo omnes subijcerentur, parum est probabile, vt pluribus Vasquez d. 23 c. 4. & Suarez lib. 7. c. 18.

D V B I V M V.

De statu demonum, quantum ad naturalia; spectatim qua sit causa obdurationis demonum.

S. Thom. 1. p. q. 64. 2. 1. & 2.

Explicata via mali Angeli, sequitur vt de statu damnationis eiusdem; ac primo quidē quantum ad conditionem naturalem perfectionum eiusdem secundum se; deinde spectatim quantum ad poenam agamus, de quo dubio sequenti.

Quod vero ad primum attinet, certum est primo, Angelos per peccatum naturalia, hoc est potentias & affectiones seu proprietates naturales, non amisisse, vt docet S. Thomas cit. q. 64. a. 1. & consentiunt omnes Theologi in 2. dist. 7. post S. Dionysium c. 4. de diuin. nom. vbi ait: *Non igitur malum est dæmonum genus, quatenus inest in eo, quod inest secundum naturā, sed quatenus abest: nec mutatum bonum vniuersum quod est tributum est: sed ipsi a toto bono, quod eis datur erat, deflexerunt: dataq; eis Angelica munera nequaquā (hæc vocula in versione Perionij desideratur; in græco est; & vniuerso) mutata esse dicimus; sed sunt ex integra, & nitidissima, ipsaq; non vident, quod suas facultates cernendi causa benigne concessas obstruxerunt.* Vbi tamen ipse etiam Dionysius indicat, vsum naturalium potentiarum non esse planē incorruptum, sed per peccatum deprauatum, vt mox dicemus. Ratio est. Quia Angelica natura est incorruptibilis; Ergo tam ipsa secundum se, quam secundum suas naturales proprietates & affectiones, quæ ab ipsa necessario emanant, si quidem secundum se & in actu primo spectentur, est integra & incorrupta.

2 Secundo tamen, quod ab vsum intellectus attinet certum est, actuale cognitionem Angeli per peccatum varie deprauatā esse. Quod ita declarat S. Thomas cit. q. 64. a. 1. Distinguit enim duplicē veritatis cognitionē; vnam quæ habetur per naturā, & aliam quæ habetur per gratiam; hancq; rursus duplicem, vnam speculatiuam tantum, sicut cum alicui aliqua secreta diuinorū reuelantur, aliā quæ est affectiua & producens amorem Dei: ex quibus cognitionibus, ait, primam dæmonibus nec ablatā esse, nec diminutā; secundā autē non esse ab eis totaliter ablatā, sed diminutā; tertia vero esse totaliter priuatos, sicut & charitate. Ita S. Thomas, quæ Thomist. oñes, & Molina ac Vasquez ibidē, vt & Gregorius de Valentia q. 15. pun. 1. sequitur.

Tom. 1.

Id vero ita intelligendum est, vt primum illud dictum accipiatur, de cognitione naturali secundū se; & prout à motione voluntatis independens est. Nam ex defectu & peruersa motione voluntatis accidit, vt in vfu ipsius etiā cognitionis naturalis, non solum inordinate distracti sint, sed etiā in iudicijs naturalibus, quando abest euentia, varijs modis sint errori obnoxij, vt dictum est supra quæst. 3. dub. 8. & bene etiam notauit Molina loco citato, & Suarez lib. 8. cap. 6.

Secundum vero dictum accipiendū est, iuxta ea quæ docuimus cit. qu. 3. dub. 7. non quod in illis vll' fidei, alteriusque cognitionis, etsi mere speculatiuæ actus, seu habitus supernaturalis remaneat, vt suo loco de fide docetur, & ex communi bene docent Molina, Valentia, Vasquez locis citatis, & Suarez hic lib. 8. cap. 6. quicquid in contrarium dixerint Alensis 3. part. q. 64. memb. 7. Durandus in 3. d. 23. q. 9. & Salmeron in Iacob. 2. mansisse in dæmonibus fidem supernaturalem, de quo alibi; sed quod in eis certe ipse assensus, etsi mere naturalis, & vel ab effectis desumptus, iuxta S. Augustinum 9. de ciuit. capit. 2. vel honorum Angelorum informatione, seu vniuersim euentia reuelantis nixus, de reb' fidei, alijsq; seceris diuinis in dæmonibus sit & permaneat, vt indicat quoque S. Thomas hic cit. q. 64. a. 2. ad 5. Quo sensu etiam S. Thomas in 2. 2. q. 18. a. 3. ad 2. dicit, damnatos esse capaces fidei informis, licet non sint capaces speci. Atque ad hunc modum explicanda est intellectus cæcitas, quam Angeli per peccatum incurserunt.

4 Tercio certum est, ipsam etiam voluntatem Angelorum post peccatum adeo esse deprauatam, & in malo obstinatam, vt & perpetuo actum acerbissimi odij & impatientiæ erga Deum exercent, nec possint moraliter loquendo ab eo cessare; propter perpetuam & incessabilem cogitationem & experientiam æternæ suæ damnationis, iuxta illud Psal. 73. versu 23. *Superbia eorum, qui te oderunt, ascendit semper;* & communem Doctorum sententiam: nec omnino vllius salutaris pœnitentiæ, adeoque nec redemptionis sint capaces, vt docet S. Thomas q. 64. a. 2. & consentiunt omnes Doctores in 2. d. 7. & definitur in 5. & 7. synodo act. 11. & cap. *Firmiter*, de summa Trinit. & fid. Cathol. contra oppositum errorem Origenis, quem tamen post Ruffinum excusare; & ab eo errore purgare conantur Sixtus Senensis libro 6. Bibl. annot. 290. Scorus in 4. dist. 45. quæst. 2. a. 2. & dist. 50. q. vn. art. 1. & Picus Mirandulanus in sua Apolog. Videri hac de re potest Hieronymus epist. 65. ad Pamachium & Oceanū, & in Apologia pro suis libris, contra Ruffinum, Sanderus lib. 7. vlsb. Monarch. hæresi 46 & Castro V. Beatitudo, hæresi 3.

Idem patet ex Scriptura Eccl. 1. 1. v. 3. *In quocumq; loco ceciderit lignum, ibi erit.* Isai vlt. v. 24. *Vermis eorum non morietur, & ignis eorum non extinguetur.* Matth. 25. v. 41. *Discedite maledicti in ignem æternum qui paratus est diabolo.* Apocal. 20. v. 10. *Cruciantur die ac nocte in secula seculorum.*

Idem docent SS. Patres spectatim Augustin' de ciuit. Dei lib. 11. & 12. passim, Fulgentius de fide

Sff 3

ad